

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΤΟΥ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ**

Αθήνα 20-4-2015

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ: 82 / 2015

Αριθ. Ερωτήματος: Το υπ' αριθ. Γ51/1/27-3-2015 ερώτημα του Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Περίληψη ερωτήματος: Έάν από τις υπάρχουσες διατάξεις (και την Γνωμ. 447/2013 του ΝΣΚ, η οποία έχει γίνει αποδεκτή από τον Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) τεκμαίρεται η μεταβίβαση του Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στους Υποδιοικητές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ εξουσιοδότησης υπογραφής «Με εντολή Διοικητή» παρ' ότι δεν προβλέπεται από ρητή διάταξη νόμου.

Γνωμοδοτών : Ιωάννης Διονυσόπουλος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Επί του τεθέντος ερωτήματος προσήκει η κατωτέρω απάντηση :

I. Νομικό Πλαίσιο Ανάλυση

Α. Στον ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» ορίζεται στο άρθρο 9 με τίτλο « Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων των διοικητικών οργάνων-εξουσιοδότηση των διοικητικών οργάνων προς υπογραφή»

στην παρ. 2 ότι :

«Το αρμόδιο διοικητικό όργανο, αν τούτο προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις, μπορεί, με κανονιστική πράξη του, να μεταβιβάσει την αρμοδιότητά του. Στην περίπτωση αυτή, η αρμοδιότητα ασκείται αποκλειστικά από το όργανο στο οποίο μεταβιβάστηκε, εκτός αν οι σχετικές διατάξεις ορίζουν ότι, παράλληλα μπορεί να ασκείται και από το όργανο που τη μεταβίβασε».

Και στην παρ. 3 ότι : «Το αρμόδιο διοικητικό όργανο, αν τούτο προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις, μπορεί επίσης , με κανονιστική

9

πράξη του , να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενό του όργανο να υπογράψει, με εντολή του , πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητός του».

Β. Στο ν.δ. 2698/1953 «Περί ΙΚΑ-Διοίκηση-πόροι-προσλήψεις-συντάξεις κλπ» ορίζεται στο άρθρο 4 παρ. 1 εδ. ιδ' , όπως το εδάφιο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του ν. 3210/1957, ότι :

« Ο Διοικητής είναι το ανώτατον διοικητικόν όργανον του Ιδρύματος και το εκτελεστικόν τοιούτων των σχετικών νόμων, κανονισμών και αποφάσεων του Δ.Σ, έχει δε δικαίωμα να αποφασίζει επί παντός ζητήματος όπερ κατ' άλλας διατάξεις του παρόντος δεν υπήχθη ρητώς εις την αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου», ιδία α).....ιδ) αναθέτει δι' αποφάσεώς του απεριορίστως ανακλητήs, τινάς των ως άνω αρμοδιοτήτων του εις Συμβούλια ή επιτροπάs του Ιδρύματος ή εις ανωτέρους υπαλλήλους ή Διευθυντάs Υπ/των. Ομοίως δι' αποφάσεώς του, πάντοτε ανακλητήs, αναθέτει αρμοδιότητας αυτού εις τον κατά την παρ. 6 του άρθρου 5 αναπληρωτήν του, άs ασκεί ούτος και παρόντος και μη κωλυομένου του Διοικητού.»

και στο άρθρο 5 παρ. 6 ότι :

« Τον Διοικητήν απόντα ή κωλυόμενον αναπληροί έν εκ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της τάξεως των επιστημόνων οριζόμενον δι' αποφάσεως του Υπουργού Εργασίας μετά σύμφωνον γνώμην του Διοικητού...».

Γ. Στο ν.δ 3710/1957 « Θέματα διοικήσεως και ελέγχου ΙΚΑ κλπ » ορίζεται στο άρθρο 3 ότι :

« Διά Β. διατάγματος δύναται να συσταθή παρά τω ΙΚΑ θέσιs Υποδιοικητού, όστιs αναπληροί τον Διοικητήν απόντα ή κωλυόμενον εις όλα αυτού τα καθήκοντα (Διοικητού και Προέδρου του Δ.Σ). Διά του ιδίου β. διατάγματος καθορισθήσονται ο τρόπος διορισμού και απολύσεως αυτού, ο μισθός και τα καθήκοντα του Υποδιοικητού. Άμα τη εκδόσει του ως άνω β. διατάγματος καταργείται το άρθρον 5 και 6 του ν.δ 2698/1953.».

Δ. Με το άρθρο μόνο παρ. 1 του από 11-7-1957 β. διατάγματος (ΦΕΚ Α 125) ορίζεται ότι :

« Συνιστάται παρά τω ΙΚΑ θέσις υποδιοικητού. Ο Υποδιοικητής αναπληροί τον Διοικητήν ελλείποντα , απόντα ή κωλυόμενον εις πάντα αυτού τα καθήκοντα (Διοικητού και Προέδρου Δ.Σ)».

Ε .1. Με το άρθρο 15 του ν. 1573/1985 συστήθηκε δεύτερη θέση υποδιοικητή στο ΙΚΑ και θέση Υποδιοικητή στον ΟΓΑ και ορίσθηκε στην παρ. 2 ότι :

« Με αποφάσεις των διοικητών του ΙΚΑ και ΟΓΑ κατανέμονται μεταξύ των δύο Υποδιοικητών προκειμένου για το ΙΚΑ και του Υποδιοικητή για τον ΟΓΑ οι αρμοδιότητες που ασκούνται από αυτούς, επίσης με τις ίδιες αποφάσεις καθορίζεται και η αναπλήρωση του ΙΚΑ και ΟΓΑ από τους υποδιοικητές».

2. Με το άρθρο 37 παρ. 4 του ν. 2676/1999 συστήθηκε στο ΙΚΑ τρίτη θέση Υποδιοικητή και στο εδ. γ της ως άνω παραγράφου ορίσθηκε ότι:

« Με απόφαση του Διοικητή του ΙΚΑ κατανέμονται μεταξύ των τριών Υποδιοικητών οι αρμοδιότητες που ασκούνται από αυτούς. Επίσης με την ίδια απόφαση καθορίζεται και η αναπλήρωση του Διοικητή του ΙΚΑ από τους Υποδιοικητές».

Στ.1.. Διαφορετική από τη μεταβίβαση της αρμοδιότητας είναι η παροχή εξουσιοδότησης από ένα όργανο, με ειδική πράξη του (ΣΕ 135/1991), σε άλλο όργανο, συνήθως ιεραρχικά υφιστάμενό του, να υπογράψει αντί αυτού και με εντολή του ορισμένες πράξεις. Είναι η λεγόμενη εξουσιοδότηση υπογραφής (ΚΔΔ/σίας άρθρο 9 παρ.3, ΠΔ 63/2005 άρθρο 54 παρ.1). Οι πράξεις αυτές, αν και φέρουν την υπογραφή του εξουσιοδοτημένου οργάνου, θεωρούνται πράξεις του οργάνου που έδωσε την εξουσιοδότηση (ΣΕ 4478/1987, 5797/1996). Και η εξουσιοδότηση της υπογραφής πρέπει να επιτρέπεται από τις διατάξεις που καθορίζουν την αρμοδιότητα του εξουσιοδοτούντος οργάνου. Η δε πράξη με την οποία παρέχεται η εξουσιοδότηση υπογραφής έχει επίσης κανονιστικό χαρακτήρα. Εξάλλου, όταν παρέχεται εξουσιοδότηση υπογραφής, δεν αποκλείεται, τις πράξεις που θα μπορούσε να υπογράψει το εξουσιοδοτημένο

όργανο να τις υπογράψει το ίδιο το όργανο που έχει παράσχει την εξουσιοδότηση.

2. Για να είναι συνταγματικώς επιτρεπτή η νομοθετική εξουσιοδότηση πρέπει να είναι ειδική και ορισμένη (ΣΤΕ 1466/1995, 1394/1997, 3111/1999). Με την νομολογία του ΣΤΕ έχει διαμορφωθεί το κριτήριο του χαρακτήρα της νομοθετικής εξουσιοδότησης ως ειδικής : είναι ο συγκεκριμένος καθορισμός των θεμάτων που περιλαμβάνονται σ' αυτήν, τα οποία πρέπει ή μπορεί να ρυθμιστούν με τις κανονιστικές πράξεις που θα εκδοθούν. (ΣΤΕ 2309/1992).

Ζ. Με την υπ' αριθμ. 447/2013 Γνωμοδότηση του Στ' Τμήματος του ΝΣΚ, η οποία ερμήνευσε τις ανωτέρω διατάξεις, έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία ότι :

«Στις προεκτιθέμενες διατάξεις (I , A , Β, Γ και Ε), αρχής γενομένης από τις τοιαύτες του ν.δ 2698/1953 –δια του οποίου, άλλωστε, καταργήθηκε ο καθιερωθείς με τον α.ν 1846/1951 τρόπος διοικήσεως του ΙΚΑ (δι' επαλλήλων συλλογικών οργάνων) και θεσπίστηκε (άρθρα 1 και 2 παρ. 1 και 4) η διοίκηση αυτού υπό του Διοικητή και του Διοικητικού Συμβουλίου – και μέχρι των νυν ισχυουσών , καθ' όσον αφορά το εξεταζόμενο θέμα , του ν. 2676/1999, γίνεται, διάκριση μεταξύ μεταβίβασης αρμοδιοτήτων και αναπλήρωσης του Διοικητή.

Ειδικότερα, στις τελευταίες (παρ. 4 του άρθρου 37 του ν. 2676/1979), με τις οποίες συστήθηκε τρίτη θέση Υποδιοικητή και κατ' επανάληψη σχεδόν των τοιούτων του άρθρου 15 του ν. 1573/1985, με τις οποίες είχε συσταθεί δεύτερη θέση Υποδιοικητή, ρητώς ορίζεται , στο μεν προτελευταίο εδάφιο, ότι με απόφαση του Διοικητή μεταβιβάζονται («*κατανέμονται*», ως εκ του αριθμού αυτών, μείζονος του ενός) στους τρεις Υποδιοικητές οι αρμοδιότητες που ασκούνται από αυτούς , στο δε τελευταίο, ότι «*Επίσης με την ίδια απόφαση καθορίζεται και η αναπλήρωση του Διοικητή από τους Υποδιοικητές*». Πρόκειται ,δηλαδή, περί ρυθμίσεων, σχετικών μεν, πλην διακριτών- αυτοτελών πραγμάτων, η μεν πρώτη αφορώσα κατανομή (μεταβίβαση) αρμοδιοτήτων και άσκηση αυτών ανεξαρτήτως αναπλήρωσης, η δε δεύτερα αναπλήρωση του Διοικητή σε περίπτωση συνδρομής σχετικού λόγου αναπλήρωσης .

Δια της τοιαύτης νομοθετικής βουλήσεως , δηλ. σύστασης ουχί μίας, αλλά και δευτέρας και τρίτης θέσεως Υποδιοικητή και μεταβίβασης σ' αυτούς αρμοδιοτήτων του Διοικητή με απόφασή του, πράγμα που γίνεται μέχρι σήμερα, επιφυλάξεως,

συνεπώς, δ' αυτούς ενεργούς συμμετοχής στα πράγματα του ΙΚΑ καθ' όλη την διάρκεια της αμειβομένης θητείας τους και ουχί μόνο αναπλήρωσης του Διοικητή, αν και εις το μέτρο καθ' ο ήθελε συμβεί (τρία πρόσωπα, με κριτήριο διορισμού, κατ' άρθρο 15 παρ. 1 εδ. α' ν. 1573/1985 και 17 παρ. 4 εδ. β' του ν. 2676/1999, διοικητική πείρα και ειδική κατάρτιση σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης, προς αναπλήρωση ενός), εκδηλωθείσης (βουλήσεως) εν όψει του εύρους των αρμοδιοτήτων, που κατά την κειμένη νομοθεσία (βλ. ενδ. άρθρο 4 του ν.δ. 2698/1953) έχουν ανατεθεί στον Διοικητή, διώκεται η ορθή και αποτελεσματική διαχείριση και λειτουργία ενός μεγάλου, πολύπλοκου και πολυσύνθετου ασφαλιστικού οργανισμού (βλ. Γνωμ. ΝΣΚ 75/2007, ΣΤΕ / Ε.Α .49/2008, αλλά και ΑΕΔ 9/1995, η οποία, κρίνασα επί ετέρου θέματος, δεν εδέχθη διάφορο τι ως προς το εξεταζόμενο)».

ΙΙ. Ερμηνεία-Συμπέρασμα

Από την ερμηνεία των ανωτέρω, ειδικά, αναφερομένων διατάξεων προκύπτει ότι **δεν προβλέπεται από τις διατάξεις αυτές** η παροχή νομοθετικής εξουσιοδότησης προς τον Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ να εξουσιοδοτεί, με κανονιστική του πράξη, τους Υποδιοικητές του Ιδρύματος να υπογράφουν με εντολή του πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του.

Ο Γνωμοδοτών

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Ιωάννης Διονυσόπουλος

